

Wilk w lubuskim - wybrane aspekty dotyczące populacji, zagrożeń i ochrony gatunku oraz minimalizowanie sytuacji konfliktowych

Michał Bielewicz

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
w Gorzowie Wielkopolskim

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

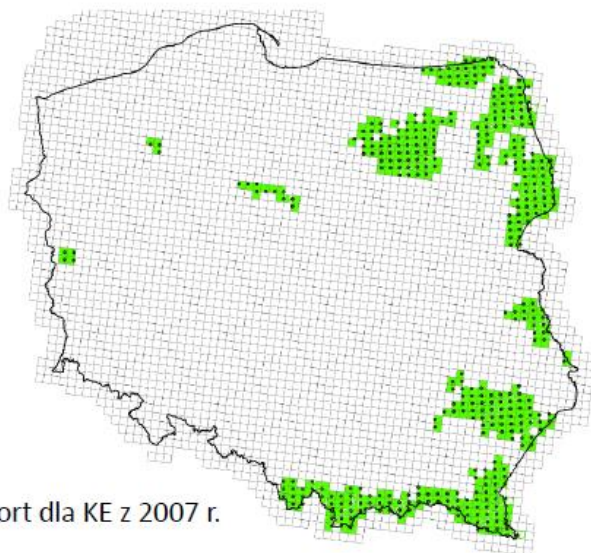

Wilk (podstawowe informacje)

- grupy rodzinne (watahy): od 2 do 10+ osobników;
(Przykładowo: Bory Dolnośląskie: zima 5-6 os. + lato: 3-4 szczenięta);
- areał grupy rodzinnej na niżu: 200 – 400 km² (zmienny w czasie);
- mobilność gatunku, średnio 20 km dziennie (rzadko chodzą razem);
- terytorialność (znakowanie: odchody, mocz, drapanie, wycie);
- rozród: kwiecień/maj, 3+ szczeniąt;
- dyspersja młodych: odległość 100+ km;
- pokarm: dzikie gatunki ssaków kopytnych
(jeleń, sarna, dzik – uzupełnienie diety: bóbr, psy i zwierzęta gospodarskie)

Rozmieszczenie i liczebność wilka wg raportów dla Komisji Europejskiej

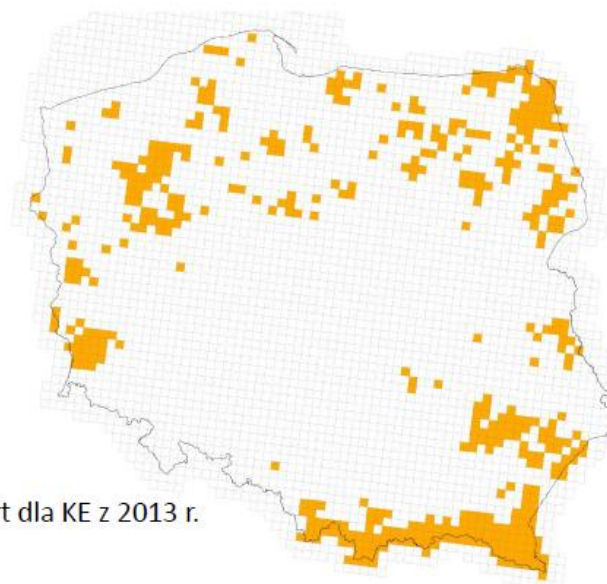
2006 r.

Raport dla KE z 2007 r.

Region kontynentalny: 310-420 osobników
Region alpejski: 180-220 osobników
Razem: 490-640 osobników

2012 r.

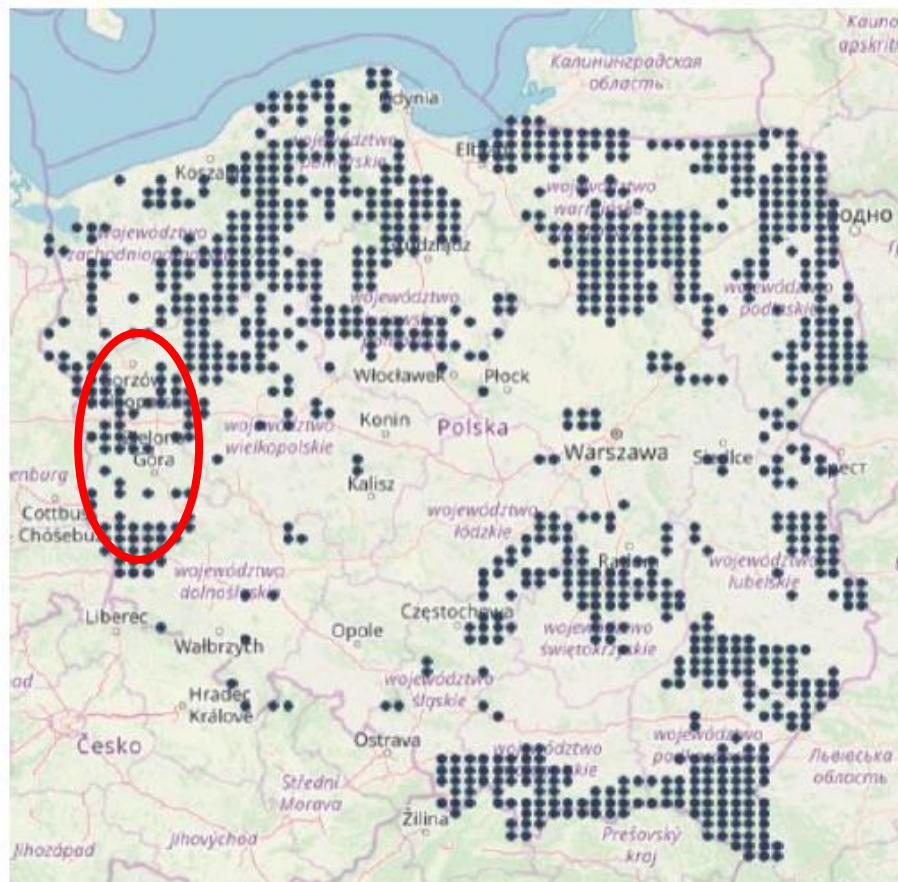

Raport dla KE z 2013 r.

Region kontynentalny: 476-650 osobników
Region alpejski: 200-300 osobników
Razem: 676-950 osobników

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Wilk (rozmieszczenie populacji w 2019 r.)

Rozmieszczenie wilka w Polsce w 2019 r. wg *Atlasu Ssaków Polski* IOP PAN. Źródło: <http://www.iop.krakow.pl/Ssaki/gatunek/101>

Status prawny wilka w Polsce

Prawo krajowe

Od 1998 roku wilk został objęty ochroną gatunkową na terenie całego kraju

Obecny status prawny gatunku reguluje ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt

Zgodnie z ww. rozporządzeniem (zał. nr 1) wilk jest gatunkiem objętym **ochroną ścisłą** wymagającym ochrony czynnej

Prawo europejskie

Wilk jest gatunkiem umieszczonym
w załączniku II oraz V Dyrektywy Rady 92/43/EWG
z dnia 21 maja 1992 roku
w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz
dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywy Siedliskowej)

Stąd jego ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych
obszarów ochrony siedlisk (SOOS) w ramach sieci
Natura 2000

Zakazy (wynikające z ochrony gatunkowej)

Rozporządzenie MŚ z dnia 16.12.2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, wprowadza m.in. następujące zakazy:

§ 6 ust. 1 pkt 1: umyślnego zabijania,

§ 6 ust. 1 pkt 2: umyślnego okaleczania lub chwytania,

§ 6 ust. 1 pkt 6: przetrzymywania lub posiadania okazów (np. martwych)

§ 6 ust. 1 pkt 8: niszczenia lub uszkodzania nor i legowisk,

§ 6 ust. 1 pkt 12: umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca,

§ 6 ust. 2: zakaz umyślnego płoszenia i niepokojenia,

Odstępstwa od zakazów

- I. Generalne na podstawie ww. rozporządzenia,
- II. Indywidualne wydawane przez właściwy Organ na wniosek zainteresowanego podmiotu (np. osoby fizycznej, jednostki naukowej, jednostki samorządu terytorialnego itp.)

Odstępstwa od zakazów

Generalne na podstawie ww. rozporządzenia,
§ 9 pkt 3 lit. a i b:

- 3) zakazy chwytania, transportu, przetrzymywania oraz umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2, 4, 6 i 12, nie dotyczą:
- ➔ a) chwytania na terenach zabudowanych przez podmioty upoważnione przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska zabłąkanych zwierząt i przemieszczania ich do miejsc regularnego przebywania,
  - ➔ b) chwytania zwierząt rannych lub osłabionych w celu udzielenia im pomocy weterynaryjnej i przemieszczania do ośrodków rehabilitacji zwierząt;

Pozostałe czynności zabronione wymagają uzyskania zezwolenia indywidualnego RDOŚ lub GDOŚ (!)

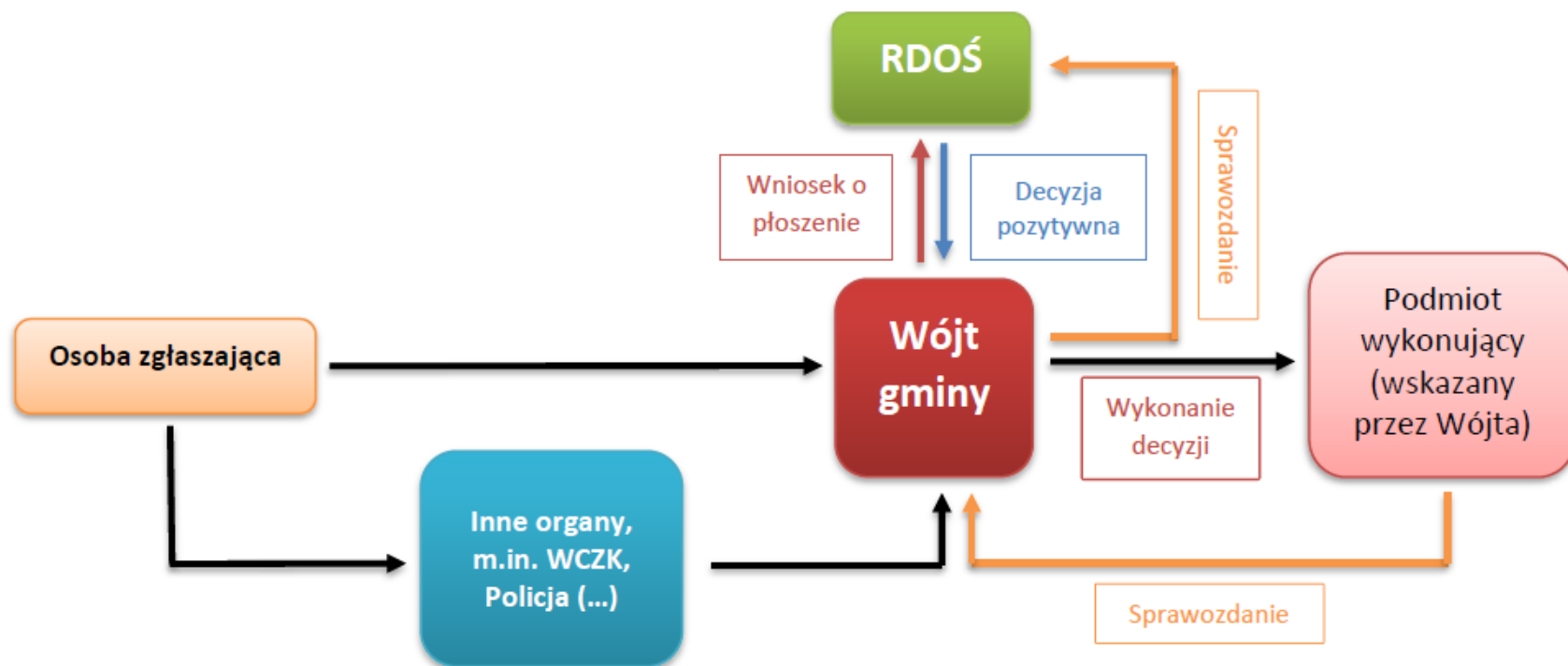
Odstępstwa od zakazów, czyli do kogo się zwrócić o wydanie zezwolenia ?

- (1) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska – umyślne zabicie
- (2) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska – umyślne płoszenie i niepokojenie, chwytnie, przetrzymywanie, transport, przemieszczanie,

Umyślne płoszenie lub niepokojenie wilka

(pośrednie zagrożenie – decyzja może być wydana również ustnie)

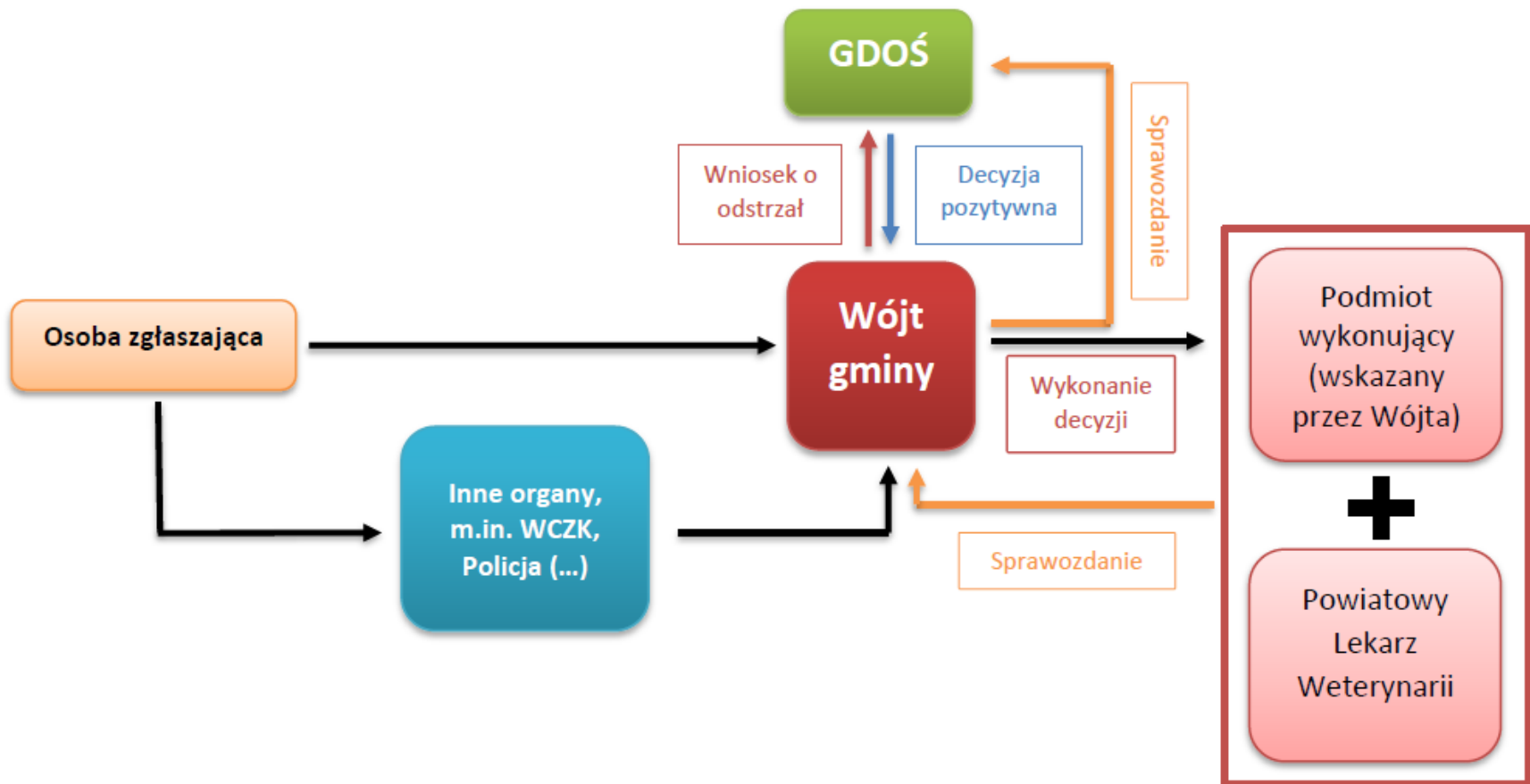
I. 1. Schemat działania w przypadku pośredniego zagrożenia (płoszenie) (kat. II)

Umyślne zabicie wilka

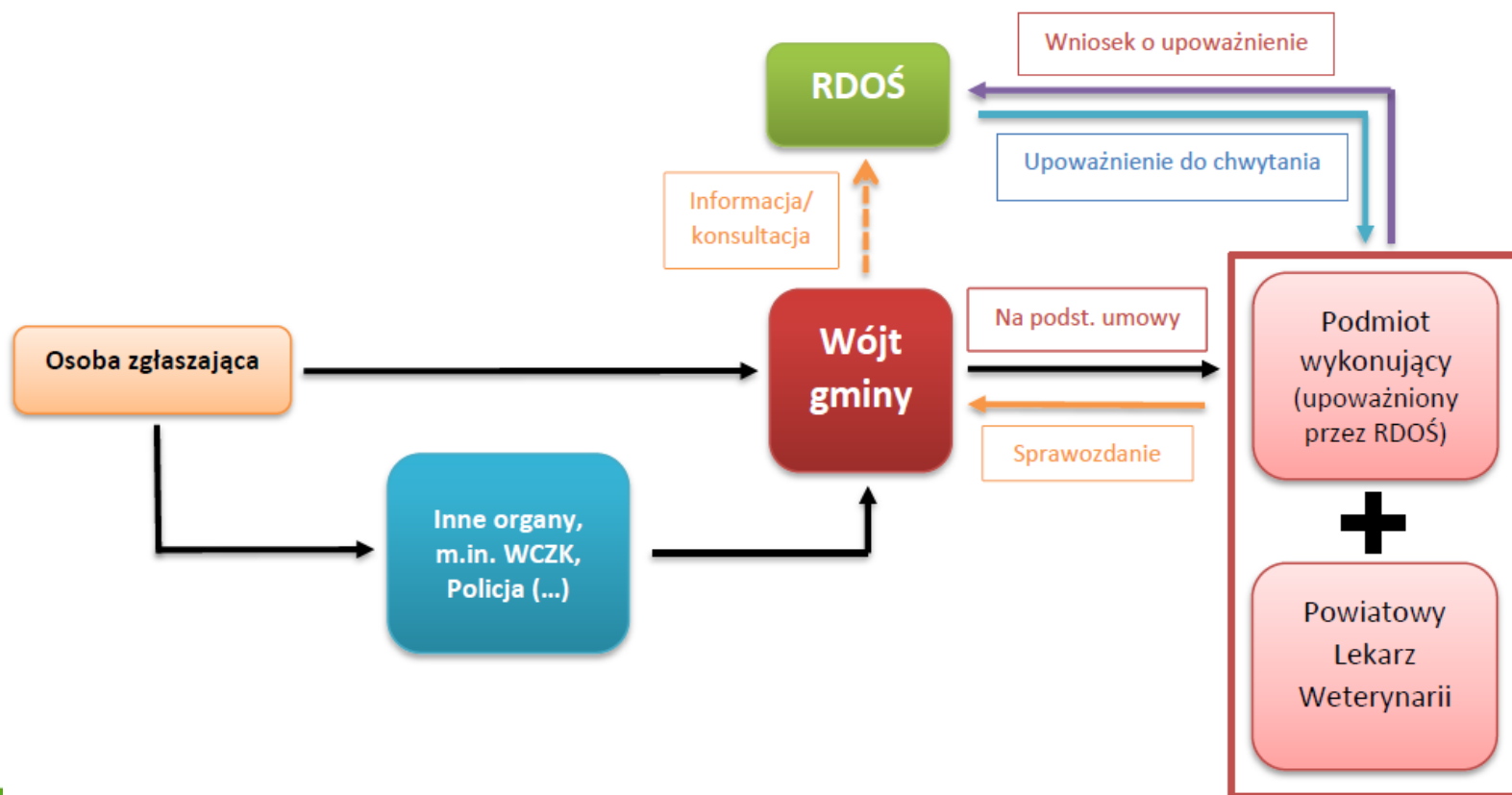
(bezpośrednie zagrożenie – decyzja może być wydana również ustnie)

I. Schemat działania w przypadku sytuacji bezpośredniego zagrożenia (odstrzał) (kat. I)

Odtów i przemieszczenie wilka

I. 2. Schemat działania w przypadku pośredniego zagrożenia (odtów) (kat. II)

Urzędy Gmin na terenach których dochodzi często do sytuacji pojawienia się wilka na obszarze zabudowanym – powinny rozważyć możliwość złożenia wniosku do RDOŚ o wydanie upoważnienia na odłów i przemieszczenie

Takie podejście ułatwi gminie działania interwencyjne, bez konieczności oczekiwania na indywidualne zezwolenie w formie decyzji

Zagrożenia

(czyli....., czy wilkom coś w ogóle zagraża?)

Na podstawie lubuskich PZO dla obszarów Natura 2000 (zagrożenia antropogeniczne)

- śmiertelność (kolizje samochodowe, kłusownictwo)
- antropogeniczna fragmentacja siedlisk
(np. inwestycje liniowe bez odpowiednich przejść)
- antropogeniczne stacje hodowli zwierzyny łownej + wypas
(brak odpowiedniego zabezpieczenia zwierząt hodowlanych = niechęć do wilka)

+ Czynniki naturalne: choroby, urazy mechaniczne

Śmiertelność wilka w województwie lubuskim w latach 2017 - 2021 (kolizje drogowe)

(o których wiemy)

ROK	Liczba martwych osobników (min.)
2017	10
2018	10
2019	10
2020	9
2021 (na dzień: 16.03)	9 (!)
SUMA:	48

(Dane: RDOŚ Gorzów Wlkp., zebrane na podstawie informacji: PGL LP, GDDKiA, ZDW)

Przypadki kłusownictwa względem wilka w województwie lubuskim w latach 2015 – 2021 (o których wiemy)

Rok	Obszar wg podziału PGL LP	Rodzaj kłusownictwa
2015	Nadl. Głusko	Wnyki /uwolniony
2019	Nadl. Świebodzin	Wnyki / uwolniony
2021	Nadl. Ośno Lubuskie	Zastrzelenie

Źródło: Strony internetowe LP & SDN Wilk & OTOZ Animals

Ochrona wilka

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GORZOWIE
WIELKOPOLSKIM

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Metody ochrony

- ochrona gatunkowa
  - ochrona strefowa miejsc rozrodu
  - obszary sieci Natura 2000 (ochrona siedlisk gatunku, ochrona korytarzy migracji)
  - procedura oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ)
  - prewencja względem szkód w zwierzętach gospodarskich (ograniczanie konfliktów = akceptacja społeczna gatunku)
- + edukacja

Wilk w sieci obszarów Natura 2000

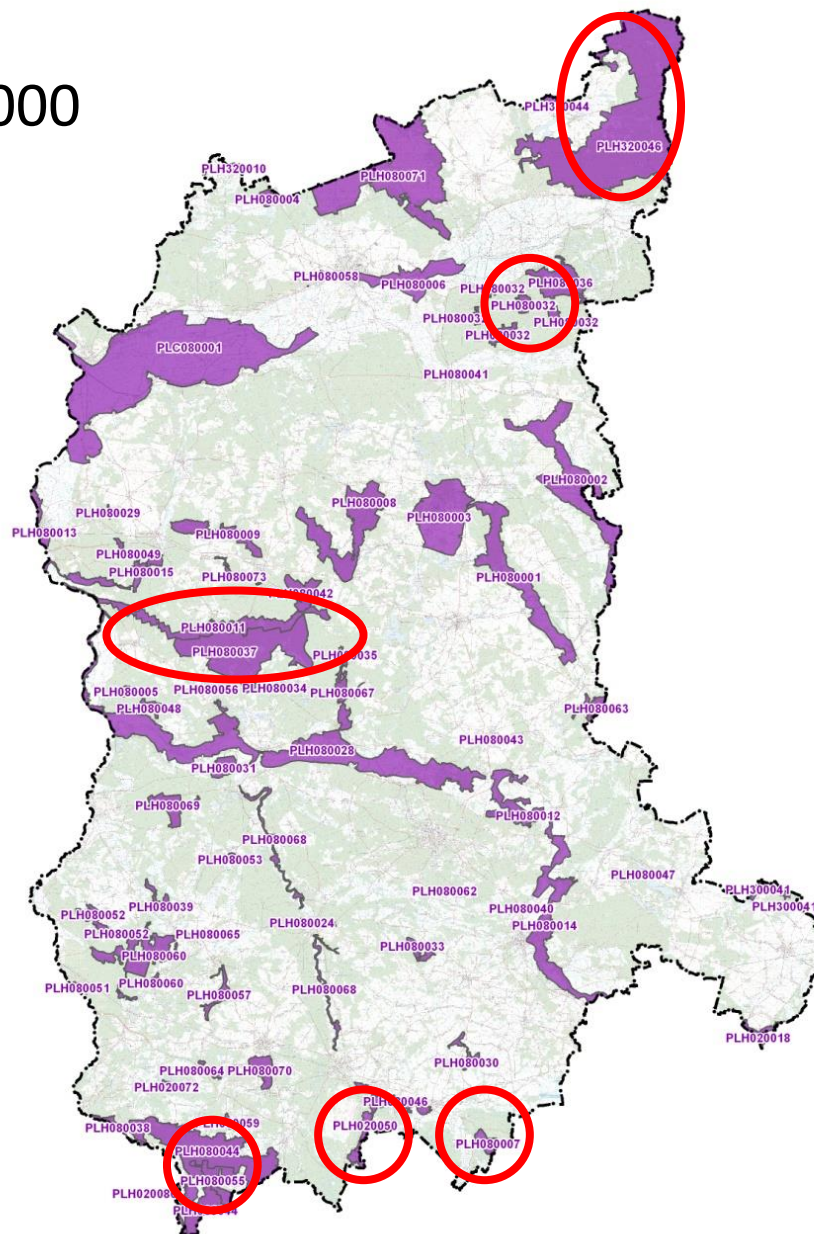

Wilk jest gatunkiem umieszczonym
w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG
z dnia 21 maja 1992 roku
w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz
dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywy Siedliskowej)

Stąd jego ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych
obszarów ochrony siedlisk (SOOS) w ramach sieci
obszarów Natura 2000

Obszary Natura 2000 w woj. lubuskim chroniące wilka i jego siedliska

Na 65 / 9 wilk

Ochrona czynna wynikająca z PZO

Podjęte działania przez RDOŚ w Gorzowie Wlkp.

2015 rok obszar Natura 2000 Wilki nad Nysą
(Nadl. Wymiarki) – montaż 8 tablic informacyjnych

2016 rok obszar Natura 2000 Lasy Dobrosułowskie
(Nadl. Krosno) – montaż 2 tablic informacyjnych

Obszar Natura 2000 Wilki nad Nysą

Fot. Michał Bielewicz, RDOŚ Gorzów Wlkp. 2015 rok

Obszar Natura 2000 Lasy Dobrosułowskie

Fot. Michał Bielewicz, RDOŚ Gorzów Wlkp. 2016 rok

Minimalizowanie sytuacji konfliktowych na terenach zabudowanych

Często nawet nie świadomie prowokujemy podchodzenie wilków na ulice miejscowości i pod nasze gospodarstwa

- dostępność pokarmu

(niezabezpieczone kosze, wysypiska zasobne w odpady spożywcze)

- psy penetrujące lasy i pola

(zarówno mające właścicieli jak i bezpańskie)

- tzw. „odruch serca” – dokarmianie wilków na terenach miejscowości (!) lub obecność komercyjnych chatowni fotograficznych

Dziękuję za uwagę